

Хроніка діяльності Національного інституту стратегічних досліджень у березні – травні 2014 р.

5 березня 2014 р. в Національному інституті стратегічних досліджень (далі – Інститут) відбувся «круглий стіл» з теми **«Порядок денний для України – 2014»** (частина перша – суспільно-політичні проблеми). Обговорювалися питання: 1) базові принципи формування нової влади. Механізми забезпечення демократичних виборів; 2) створення дієвих механізмів суспільного контролю за діяльністю нової влади. Люстрація. Антикорупційні заходи; 3) збереження територіальної цілісності та забезпечення суверенітету України; 4) національні культурні цінності – основа для порозуміння в суспільстві і становлення демократичного суспільства; 5) європейська інтеграція як шлях до утвердження демократії та верховенства права в Україні. В обговоренні взяли участь експерти з питань внутрішньої, зовнішньої та гуманітарної політики, конституційного права й державного управління.

Відкрив засідання «круглого столу» **перший заступник директора Інституту Ярослав Жаліло**. Він зазначив, що нині Україна проходить низку дуже важливих випробувань. Головне – це побудова нової країни, що відповідає очікуванням суспільства та потенціалу, який у нас сьогодні є. І, власне, в цьому пошуку і слідуванню таким шляхом і полягає Порядок денний-2014, винесений як предмет цієї дискусії.

На певний час важка криза в Україні посунула на другий план стратегічні плани, але думаю, що зараз мають запанувати розум, відповідальність щодо пошуку таких шляхів. Ми повинні розуміти, що припинення гострої фази політичного протистояння стало тільки першим кроком на шляху відбудови в Україні легітимної (тобто такої, яка визнана всім суспільством і є дієздатною) влади. Але така відбудова конче необхідна, щоб Україна вийшла з тих випробувань, які зараз перед нами стоять, оновленою, єдиною, суверенною, здатною послідовно реалізовувати обрані орієнтири розвитку, у тому числі орієнтири європейської інтеграції.

Переконаний, що в центрі уваги має бути забезпечення дієздатності влади, перед якою нині стоять надважливі завдання. Наскільки послідовність і адекватність дій держави важлива, свідчить у тому числі й ситуація з військовою інтервенцією проти нашої держави. Думаю, що це той чинник, який повинен підкреслити важливість нашої роботи. Зрештою ми переконані, що наразі головне завдання експертної спільноти України незалежно від політичних, регіональних чи якихось інших особливостей – забезпечити знаходження основи для суспільного діалогу та визначити нову модель розвитку суспільства.

Активну участь у розмові за «круглим столом» взяли **заступник директора Інституту Василь Яблонський, член-кореспондент НАН України Володимир Шаповал, експерт організації «Влада незалежна» Юрій Ганущак, директор з питань науки та розвитку Інституту громадянського суспільства Анатолій Ткачук, президент української громадської організації «Інститут виборчого права» Юрій Ключковський, професор кафедри політології Національного університету «Києво-Могилянська академія» Олексій Гарань, президент Української асоціації книговидавців і книгорозповсюджувачів Олександр Афонін, завідувач відділу гуманітарної політики Інституту Сергій Здіорук, соціальний психолог Олег Покальчук, завідувач відділу політичних стратегій Інституту Максим Розумний, завідувач відділу зовнішньої політики Інституту Андрій Гончарук, заступник голови правління Центру політико-правових реформ Роман Куйбіда, завідувач відділу стратегій розвитку громадянського суспільства Інституту Олександр Корнієвський та ін.**

Підбиваючи підсумки дискусії, Василь Яблонський подякував усім за участь у відвертій професійній розмові, наголосив на окремих актуальних аспектах проблем, які обговорювалися, і запевнив, що висловлені учасниками розмови ідеї та пропозиції будуть ураховані під час підготовки Інститутом аналітичних матеріалів з рекомендаціями для органів державної влади.

5 березня 2014 р. в Інституті відбулося засідання «круглого столу» з теми **«Порядок денний для України-2014»** (частина друга – соціально-економічна політика), під час якого обговорювалися соціально-економічна ситуація в Україні та рекомендації щодо перших кроків соціально-

економічної політики нового уряду. У роботі заходу взяли участь представники органів державної влади, провідні науковці, експерти неурядових організацій.

Відкриваючи засідання, **перший заступник директора Інституту Ярослав Жаліло** зазначив, що країна нині проходить низку дуже важливих випробувань і передусім має знайти відповіді на економічні виклики, які дедалі очевидніше лімітують процеси, у тому числі й ті, що відбуваються в політичній сфері. Він зазначив, що хронічна інституційна криза, яка розгорталася в суспільстві останніми роками, стала спусковим гачком, що запустив трагічні вибухи не лише в економічній, а й в інших сферах. Нині є очевидним попит на трансформацію суспільства та економіки, є готовність до радикальних рішень, у тому числі через перезавантаження основних владних пріоритетів та формування нових стратегічних пріоритетів. І ця готовність збігається з реальними потребами модернізації суспільства під впливом викликів посткризового світу, пріоритетів європейської інтеграції України.

Реалізація цього запиту на зміни, наголосив Я. Жаліло, має складати головний зміст роботи новоствореного уряду. Будь-які спроби ігнорувати інституційну кризу та застосовувати типові заходи пожежного реагування на якісь моментальні речі, які потребують такої реакції, без системних змін у суспільстві та в економіці призведуть лише до консервації та розростання кризових явищ. А це знижуватиме ефективність держави, конкурентоспроможність економіки і, зрештою, призведе до зростання соціальної напруженості.

Я. Жаліло зазначив, що пошук орієнтирів розвитку країни має відбуватися на шляхах консолідації громадянського суспільства на основі широкого суспільного діалогу. І предметом цього діалогу мали би стати засадничі принципи нової моделі розвитку, яка відповідала би на ті головні проблемні питання, які стали точками суперечок і наростання громадянського конфлікту. Якби вдалося на основі цього діалогу досягти згоди щодо цих основних точок, то це могло би стати кроком до формування дійсно легітимної влади та легітимної стратегії суспільного розвитку.

Розпочав дискусію **голова ради Незалежної асоціації банків України Роман Шпек**, який розкрив причини основних нинішніх макроекономічних проблем. **Директор Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, академік НАН України Елла Лібанова** наголосила на наявності проблем політичної волі, а також проблем при узгодженні окремих складників реформ та здійсненні інформаційно-роз'яснювального супроводу реформ. **Незалежний експерт Ігор Шумило** відзначив необхідність переходу до прозорості й відкритості влади, конкурентності і прозорості тендерних процедур, а також зауважив, що існують загрози не лише соціального, а й адміністративного популізму.

Активну участь у дискусії взяли **директор Центру світової економіки і міжнародних відносин НАН України Олег Устенко**, **заступник голови Федерації профспілок України Сергій Кондрюк**, **президент Академії фінансового управління Міністерства фінансів України Тетяна Єфименко**, **народний депутат України Ксенія Ляпіна**, **завідувач відділу соціально-економічних проблем праці Інституту економіки та прогнозування НАН України Вікторія Близнюк** та ін.

На завершення Ярослав Жаліло подякував учасникам «круглого столу» за участь у дискусії, побажав мирного життя і нових творчих звершень.

11 березня 2014 р. в Інституті відбулося **тринадцяте засідання Міжвідомчої експертної робочої групи (МЕРГ) з питань протидії загрозам розповсюдження зброї та матеріалів масового ураження, а також пов'язаних із ними терористичних загроз і захисту критично важливої для забезпечення життєдіяльності держави інфраструктури**. Обговорювалася тема **«Кібербезпека критичної інфраструктури: досягнення балансу інтересів громадянина, суспільства та держави»**. Захід було організовано спільно з такими громадськими організаціями, як «Ліга протидії кібертероризму та інформаційним війнам» та «Інститут міжнародних досліджень Української академії наук».

У вступному слові головуєчий на засіданні, **заступник керівника МЕРГ, завідувач відділу екологічної та техногенної безпеки Інституту Юрій Скалецький** відзначив значущість сучасних інформаційних технологій для розвитку всіх сфер людської діяльності. Вони дали змогу сформувати глобальний інформаційний простір, відкрили нові можливості для науки й техніки, надійного функціонування промислових об'єктів, підняли на якісно новий рівень здійснення державного урядування. Але, як наголосив доповідач, за перевагами нових технологій, як нитка за голкою, тягнуться й нові небезпеки. На його думку, особливого значення це набуває для об'єктів т.зв. критичної інфраструктури, припинення функціонування яких матиме суттєві негативні наслідки для національної безпеки держави.

Ю. Скалецький нагадав про те, що нині питанням забезпечення кібербезпеки критичної інфраструктури приділяється значна увага урядів та профільних відомств провідних країн світу.

Так, у лютому 2013 р. були прийняті Стратегія кібербезпеки ЄС та розпорядження президента США № 13636 щодо підвищення кібербезпеки критичної інфраструктури, а протягом 2013 р. – стратегії кібербезпеки в таких європейських країнах, як Австрія, Фінляндія, Іспанія, Польща, Нідерланди, Угорщина й Туреччина. Проект подібного стратегічного документа для України було підготовлено й фахівцями Інституту.

Механізми державно-приватного партнерства у сфері безпеки, які працюють у провідних країнах світу, але, на жаль, в Україні залишаються досі на рівні теоретичних напрацювань, розглянула фахівець із Національної академії Служби безпеки України **Валентина Панченко**. У доповіді **голови правління «Ліги протидії кібертероризму та інформаційним війнам» Юрія Когути** аналізувалася проблематика кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури з погляду громадських організацій та експертного співтовариства.

Активну участь у дискусії взяли **фахівець Інституту спеціального зв'язку та захисту інформації Віталій Безштанько**, старший офіцер Генерального штабу Збройних сил України **Олександр Черноног**, старший науковий співробітник Інституту **Сергій Кондратов**, директор Інституту міжнародних досліджень Української академії наук **Сергій Кандауров**, завідувач кафедри Європейського університету **Сергій Гордієнко**, головний консультант Інституту **Дмитро Бірюков** та ін.

Наприкінці засідання під час жвавої дискусії її учасники внесли пропозиції щодо проекту рекомендацій для органів державної влади.

2 квітня 2014 р. в Інституті відбулося засідання «круглого столу» з теми **«Виведення капіталів з України: масштаби та напрямки запобігання»**. Були розглянуті питання впливу капіталу з України, оцінки передумов та масштабів цього явища, орієнтири, пріоритети та інструменти запобігання таким процесам. У заході взяли участь посадові особи органів державної влади, експерти, представники наукових установ і неурядових організацій та засобів масової інформації.

Відкрив засідання **перший заступник директора Інституту Ярослав Жаліло**. Він зазначив, що проблема виведення капіталів притаманна і розвиненим країнам світу, але в умовах дуже складної економічної та політичної ситуації в Україні вона набуває особливого значення. Тому передусім необхідно говорити про те, як має будуватися політика держави, щоб уникнути надмірного впливу капіталу. На його думку, постійне зниження курсу гривні протягом останніх тижнів щодо основних світових валют і є ознакою того, що в Україні продовжується виведення капіталів.

Я. Жаліло запропонував сфокусувати обговорення довкола двох «програм». «Програма мінімум» – як запобігти надмірному впливу капіталу в умовах збереження ситуації невизначеності в Україні. «Програма максимум» – як забезпечити повернення до України капіталів, що були вилучені раніше, та створити умови, за яких власники капіталів не були б зацікавлені в пошуку легальних або напівлегальних шляхів виведення капіталів.

Із презентацією основних положень доповіді «Виведення капіталів з України: масштаби та напрямки запобігання» виступила **завідувач відділу макроекономічного прогнозування та досліджень тіньової економіки Інституту Тетяна Тищук**. Вона зазначила, що дефіцит інвестиційних ресурсів для розвитку вітчизняної економіки поглиблюється на тлі зростання обсягів виведення капіталів із країни. Економіка щорічно втрачає близько 8 млрд дол. США через поширення практики ведення бізнесу з використанням механізмів міжнародного оподаткування. Додана вартість, яка створена на вітчизняних основних засобах із використанням вітчизняних трудових і природних ресурсів, виводиться з країни у низькоподатковій юрисдикції з метою мінімізації оподаткування. Така ситуація свідчить про відсутність у країні дієвих механізмів запобігання виведенню капіталів.

Т. Тищук зазначила, що проблема «розмивання» бази оподаткування існує майже в усіх країнах, проте масштаби цього явища відрізняються у країнах з різними інвестиційним кліматом, принципами оподаткування та підходами до забезпечення банківської таємниці. Вона наголосила, що в умовах постійного збільшення кількості доступних інструментів виведення капіталів результативність механізмів запобігання цьому явищу може бути забезпечена лише за умов їх комплексності та відповідності заходів сучасним глобальним тенденціям.

Дискусію продовжили **науковий співробітник відділу макроекономічного прогнозування та досліджень тіньової економіки Інституту Олег Іванов**, директор Департаменту координації нормотворчої та методологічної роботи з питань оподаткування Міністерства доходів і зборів України **Неля Привалова**, професор кафедри економічної безпеки Національної академії внутрішніх справ України **Олександр Користін**, завідувач сектору досліджень глобальної економіки відділу зовнішньоекономічної політики Інституту **Олександр Шаров**, завідувач

кафедри підприємництва Київського національного університету імені Тараса Шевченка Ірина Мазур, голова Комітету з питань корпоративного управління, емісії та обігу пайових цінних паперів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку Анатолій Амелін та ін.

Підбиваючи підсумки засідання, Ярослав Жаліло подякував присутнім за висловлені зауваження та співпрацю, запевнив у продовженні аналітичної роботи щодо шляхів протидії виведенню капіталу з України.

23 квітня 2014 р. в Інституті відбулося засідання «круглого столу» з теми **«Перспективи економічної реінтеграції країни: повноваження, ресурси, відповідальність»**. Обговорювалися такі питання: 1) суперечності між центром і регіонами як ознаки кризи моделі регіональної політики України; 2) кризові тренди соціально-економічного розвитку регіонів України у 2014 р.: ризики та шляхи їх мінімізації; 3) посилення самостійності та дієздатності регіонів – перший крок до економічної реінтеграції країни; 4) стратегування регіонального розвитку як шлях до ефективної реалізації потенціалу регіону та підґрунтя міжрегіональної співпраці. У засіданні взяли участь посадовці міністерств і відомств, представники органів місцевого самоврядування, співробітники наукових, аналітичних установ і громадських організацій. Засідання проводилось у режимі телемосту між містами Київ і Донецьк.

Відкрив засідання **перший заступник директора Інституту Ярослав Жаліло**. Він зазначив, що найбільшою проблемою України нині є відсутність партнерських, рівноправних стосунків між центром і регіонами. Вирішення цієї проблеми потребує посилення самостійності регіонів, реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади в Україні, що стає запорукою стійкого регіонального розвитку, основою консолідації та реінтеграції нашої держави.

Позицію Інституту щодо означеної проблематики презентувала **завідувач відділу регіонального розвитку Світлана Біла**. У її доповіді були висвітлені сутність та економічне підґрунтя формування суперечностей між центром і регіонами; акцентовано увагу на кардинальних новаціях реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади, новаціях формування дієздатної та відповідальної місцевої влади в Україні. Модель відносин держави та регіонів, як зазначила С. Біла, потребує кардинального перегляду, у тому числі: розширення повноважень регіонів у сфері управління власним розвитком; зміцнення ресурсного забезпечення, власного фінансового ресурсу місцевого самоврядування (у т.ч. шляхом перегляду податкової політики та міжбюджетних відносин); створення державою організаційно-інституційних передумов та дієвих стимулів для підтримки економічного зростання на регіональному рівні.

В обговоренні доповіді активну участь взяли **начальник відділу взаємодії з місцевими органами влади Департаменту регіонального розвитку та проектного управління Мінрегіону України Наталя Яровенко, директор Регіонального філіалу Інституту Юрій Макогон** (завдяки прямому включенню з м. Донецька), **голова Асоціації органів місцевого самоврядування Донецької області Микола Загоруйко, міський голова м. Славутича (Київська обл.) Володимир Удовиченко, радник при дирекції Інституту Катерина Юрченко, завідувач відділу макроекономічного регулювання Академії фінансового управління Міністерства фінансів України Олег Гаврилюк, голова комісії з міжнародних зв'язків Громадської ради при Державному агентстві з інвестицій та управління Національними проектами України Олег Бойчун, директор Інституту місцевої демократії Валерій Рубцов, завідувач відділу зовнішньоекономічної політики Інституту Олександр Шаров** та ін.

Підбиваючи підсумки засідання «круглого столу», Ярослав Жаліло подякував присутнім за плідну участь у дискусії, за висловлені пропозиції та зазначив, що у процесі реформування територіальної організації влади в Україні вкрай важливо враховувати як інтереси базового рівня громад (село, селище, місто), так і інтереси районного та обласного рівня, інтереси держави. Він наголосив, що консолідація держави, успіх економічної реінтеграції України нині безпосередньо залежать від обсягу делегованих місцевій владі повноважень, відповідного ресурсного забезпечення та зростання відповідальності місцевої влади за налагодження постійної, копійки роботи, зорієнтованої на забезпечення стабільного, комплексного розвитку територій та зростання добробуту людей.

За підсумками засідання було ухвалено резолюцію, яку направлено керівництву держави та профільним органам влади.

25 квітня 2014 р. в Інституті відбувся «круглий стіл», присвячений обговоренню аналітичної доповіді **«Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: загальні тенденції, регіональні особливості»**. Предметом дискусії учасників заходу став не лише зміст доповіді, а й останні

резонансні події в державі, насамперед пов'язані зі становленням і функціонуванням структур громадянського суспільства та різноманітних форм громадської активності й самоорганізації, їх взаємодії з державними інституціями. Було здійснено фаховий аналіз актуальних проблем у цій сфері та запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення самодостатності й ефективності громадського сектору, напрацювання дієвих механізмів його співпраці з державою. У роботі «круглого столу» взяли участь представники органів державної влади, вітчизняних громадських організацій, освітніх і наукових установ, неурядових аналітичних центрів, засобів масової інформації.

Відкрив засідання **перший заступник директора Інституту Ярослав Жаліло**. Привітавши учасників «круглого столу», він зазначив, що презентація третьої щорічної доповіді про стан розвитку громадянського суспільства в Україні збіглася з подіями, що засвідчують його наявність та дієздатність. Впливовість українського громадянського суспільства, його спроможність змінювати траєкторію політичних, економічних, геополітичних процесів підтверджують важливість дослідження закономірностей його розвитку. Тим більше, що очевидно є слабка прогнозованість його реакцій, яка нерідко виявляється одним із джерел дестабілізації всього громадсько-політичного життя країни.

Водночас, на думку Я. Жаліла, криза дає нові можливості для поступу країни, усвідомлення необхідності опертя передусім на власні сили, на організовану українську громадськість, вимагає остаточної відмови від практики формалізованих та імітаційних взаємин між державою і громадянським суспільством.

Завідувач відділу стратегій розвитку громадянського суспільства Інституту Олександр Корнієвський, презентуючи текст доповіді, відзначив її інноваційний характер. Зокрема, цього горіч уперше було досліджено регіональні особливості формування громадянського суспільства в Україні, здійснено комплексний аналіз причин і передумов системної кризи у відносинах між громадськістю та державною системою тощо. Було наголошено на необхідності наближення до людиноцентристської парадигми суспільної консолідації та державного будівництва. Водночас, як свідчать матеріали аналітичної доповіді, стихійний протест і неконтрольована політична конкуренція часто сповільнюють досягнення цивілізованих, європейських стандартів політичної участі та державно-громадської взаємодії. Отже, виникла потреба в якнайшвидшій легалізації та інституціоналізації озвучених Євромайданом суспільних вимог, зокрема створення єдиного репрезентативного органу громадської експертизи політичних рішень при уряді України.

Активну участь в обговоренні доповіді взяли **заступник Генерального директора – директор політико-правових програм Центру ім. Разумкова Юрій Якименко**, **проректор з наукової та виховної роботи Міжрегіональної академії управління персоналом Микола Головатий**, **завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Тамара Розова**, **завідувач сектору сприяння розвитку громадянського суспільства та взаємодії з об'єднаннями громадян Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України Тетяна Андрійчук**, **провідний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України Галина Зеленько**, **завідувач відділу історії нових незалежних держав Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» Ігор Піляєв**, **директор МГО «Міжнародний інститут гуманітарних технологій» Петро Мироненко**, **перший заступник голови Всеукраїнської громадської організації «Спільна мета»**, **директор Центру антикорупційних досліджень Ігор Печенкін** та ін.

Підбиваючи підсумки засідання, Олександр Корнієвський подякував його учасникам за плідну роботу, висловлені думки та наголосив на обов'язковості врахування як українського, так і світового історичного досвіду громадянського примирення та розбудови громадянського суспільства при виробленні відповідних політичних стратегій і конкретних політико-управлінських рішень.

15 травня 2014 р. в Інституті відбулося чотирнадцяте засідання Міжвідомчої експертної робочої групи (МЕРГ) з питань протидії загрозам розповсюдження зброї та матеріалів масового ураження, а також пов'язаних з ними терористичних загроз і захисту критично важливої для забезпечення життєдіяльності держави інфраструктури. Обговорювалася тема **«Забезпечення інституційних основ підтримки прийняття рішень у кризових ситуаціях національного рівня»**. У засіданні групи взяли участь представники Інституту, Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Національної гвардії України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Чорнобильського центру з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів та радіоекології, Інституту проблем математичних машин і систем НАН України, Інституту теле-

комунікацій і глобального інформаційного простору НАН України та Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського.

У вступному слові **головуючий на засіданні, завідувач відділу екологічної та техногенної безпеки Інституту Олег Насвіт** відзначив значущість експертної підтримки прийняття рішень у сфері управління державою, необхідність створення ефективних інституційних механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності керівництва держави, особливо в умовах загострення соціально-політичної ситуації у східних регіонах нашої держави.

Фахівці Інституту проаналізували спроби створення низки ситуаційних центрів в органах державної влади, центральних органах виконавчої влади, силових відомствах України, а також відповідний досвід окремих європейських країн. Деякі результати та висновки, зроблені в цьому дослідженні, на засіданні МЕРГ представив **головний консультант відділу екологічної та техногенної безпеки Дмитро Бірюков**. (Текст аналітичної записки та звіт про її презентацію представлено на сайті Інституту).

Україна має значний потенціал у сфері інформаційних технологій, вітчизняні науковці якої набули чималого досвіду при виконанні низки проектів щодо аналітичного, методологічного і технологічного забезпечення створення ситуаційних центрів. Власні спостереження і висновки, зроблені на основі цього досвіду, презентував учасникам засідання **провідний науковий співробітник Інституту проблем математичних машин і систем НАН України Віталій Вишневський**.

Співробітник Чорнобильського центру з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів та радіоекології Сергій Нечитайло зробив доповідь про підготовку та удосконалення міжнародного проекту щодо створення інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової служби, інформаційно-аналітичні ресурси якої надаватимуться органам державного управління та народним депутатам. Мета цього проекту – підтримка процесу інтелектуального оволодіння державними службовцями кризовими екологічними ситуаціями, пов'язаними з ядерно-радіаційними вражаючими чинниками, відразу після їх настання та під час запобігання розвитку надзвичайних ситуацій за найгіршими сценаріями, у т.ч. через спричинення ними інших техногенних аварій та катастроф у результаті каскадних ефектів. На думку доповідача, така служба стане складником загальної системи інформаційно-аналітичного супроводження діяльності органів державної влади.

Активну участь у дискусії взяли **начальник відділу забезпечення діяльності Голови ДСНС України Віктор Гречанинов, заступник директора ДП «Центр громадської безпеки – 112» Сергій Коваль, головний науковий співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України Євген Яковлев, головний науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського Віктор Бочарніков, старший науковий співробітник Інституту, секретар МЕРГ Сергій Кондратов та ін.**

Підбиваючи підсумки засідання, **О. Насвіт** наголосив на тому, що експертне середовище має продемонструвати свою готовність включитися до роботи створюваної служби, оперативно забезпечуючи керівництво держави відповідними аналітичними матеріалами, щоб найважливіші політичні рішення приймалися з урахуванням узгодженої точки зору експертів.

20 травня 2014 р. у рамках відзначення Дня Європи в Закарпатській області Регіональний філіал Інституту в м. Ужгороді спільно з Генеральним консульством Угорщини в м. Ужгороді провели презентацію наукового видання «Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України».

Вітаючи учасників презентації, **Генеральний консул Угорщини в м. Ужгороді Йозеф Бачкаї** зазначив, що Угорщина та інші країни Вишеградської четвірки (В-4) підтримують євроінтеграційні прагнення України та готові поділитися з нею своїм досвідом щодо цього процесу. Угорщина також сподівається на те, що в недалекій перспективі співробітництво України та Угорщини відбуватиметься на рівні представництва в ЄС. На його думку, з боку Угорщини в цьому напрямку було зроблено все можливе. За рік головування Угорщини у В-4 не було жодного засідання, на порядок денний якого не було б винесено питання сприяння і допомоги Україні, особливо у час гострого суспільно-політичного конфлікту. Нині ж одним із найважливіших проектів В-4 є створення єдиної газотранспортної мережі для країн В-4 та України з метою забезпечення реверсних поставок газу до України та відкриття доступу до LNG-терміналів.

Директор Регіонального філіалу Інституту в м. Ужгороді Світлана Мітряєва висловила глибоку вдячність Генеральному консульству Угорщини в м. Ужгороді та Угорському інституту міжнародних відносин за плідну експертну співпрацю. У межах цієї співпраці лише

упродовж останнього періоду було проведено кілька наукових заходів, зокрема й презентацію збірника матеріалів міжнародної конференції «Україна не перехресті: перспективи відносин України з ЄС та Угорщиною», що відбулася в Угорському інституті міжнародних відносин. Вона зазначила, що сьогоднішній захід є продовженням започаткованих у межах Меморандуму про співпрацю між Регіональним філіалом Інституту та Угорським інститутом міжнародних відносин наукових дискусій з проблематики європейської інтеграції між експертними колами не тільки України та Угорщини, а й інших країн ЄС.

С. Мітряєва наголосила, що Угорщина вже багато років є прихильником розвитку співпраці у форматі В-4+Україна. Під час головування Угорщини у В-4 вона особливу увагу приділяла збереженню високого рівня політичного діалогу з Україною з тим, щоб стимулювати здійснення в нашій країні демократичних і структурних реформ відповідно до європейських стандартів. Крім того, під час головування Угорщини в об'єднанні нового звучання набув і експертний діалог, який почав здійснюватись як на регулярній основі, так і в форматі *ad hoc*, у т.ч. і з Україною. Про це свідчить, зокрема, наукове видання, презентоване сьогодні, яке складається з аналітичної доповіді експертів Регіонального філіалу Інституту в м. Ужгороді та матеріалів виступів учасників міжнародної конференції «**Вишеградська група та євроінтеграційний поступ України під час головування Угорщини в об'єднанні**», яка відбулася в Ужгороді наприкінці 2013 р. (див. сайт Регіонального філіалу в м. Ужгороді за адресою <http://uz.niss.gov.ua/articles/508/>).

Головною метою подальшого діалогу між Україною та В-4 має бути запозичення конкретного євроінтеграційного досвіду країн четвірки, подальший розвиток прикордонного співробітництва України з Угорщиною, Республікою Польща, Чеською та Словачькою республіками (використання переваг вільних економічних зон, розробка спільних прикордонних проектів, розбудова прикордонної інфраструктури, поліпшення прикордонного контролю тощо), а також проведення консультацій з інших питань, які становлять взаємний інтерес.

Активну участь у презентації взяли **Генеральний консул Словацької Республіки в м. Ужгороді Янка Буріанова, представник Міністерства закордонних справ у Львові Вячеслав Войнарівський, директор Інституту державного управління та регіонального розвитку УжНУ Володимир Приходько, директор Інституту Центральної Європи УжНУ Мирослава Лендель, заступник голови Закарпатської облдержадміністрації Василь Брензович, перший заступник голови Закарпатської обласної ради Михайло Рівіс, консул Генерального консульства Чеської Республіки у Львові Валеріє Фюлеова, консул Генерального консульства Республіки Польща у Львові Мар'ян Орліковський та ін.**

22 травня 2014 р. в Інституті відбулося засідання «круглого столу» з теми «**Україна та МВФ: досвід та перспективи співпраці**». Обговорювалися такі питання: 1. Досвід України та інших країн світу щодо співпраці з МВФ: успіхи і невдачі. 2. Роль МВФ у реформуванні міжнародної економічної системи (антикризове регулювання, проблема міжнародної ліквідності тощо) та реформування самого МВФ – позиція України. 3. Угода з МВФ щодо кредиту *stand by* – чого слід очікувати для України. 4. Новий формат відносин України з МВФ – які перспективи подальшої співпраці?

У засіданні взяли участь представники профільних органів державної влади, провідні вітчизняні науковці та спеціалісти-практики у сфері взаємовідносин України та МВФ.

Відкрив засідання **завідувач відділу зовнішньоекономічної політики Інституту Олександр Шаров**. Він зазначив, що у засіданні беруть участь фахівці-практики у стосунках України з МВФ, які добре знають проблеми співробітництва з ним і на теоретичному, і на практичному рівнях. Після цього він розповів про те, які сподівання покладалися на допомогу з боку МВФ у перші роки співробітництва. Як учасник переговорів щодо вступу України до МВФ, а пізніше – як заступник керуючого МВФ від України він свого часу високо оцінював ті потенційні можливості не тільки для отримання позичкових коштів, а й для створення умов ринкових перетворень в економіці України, які надає така співпраця. Цьому мав би сприяти і високий авторитет МВФ у світових політичних та ділових колах.

Активну участь у розмові взяли **колишній Голова Національного банку України Володимир Стельмах, голова координаційної ради Українського кредитно-банківського союзу Борис Соболев, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України Олексій Плотніков, заступник директора Департаменту міжнародних організацій Міністерства закордонних справ України Олександр Пінський, завідувач відділу глобалістики та безпекових стратегій Інституту Ольга Резнікова, президент Центру ринкових реформ Володимир Лановий, професор Массачусетського технологічного інституту (США) Андрій Кириленко, завідувач сектору міжнародних фінансів Інституту економіки та прогнозування НАН України Тетяна Богдан та ін.**

Завершуючи «круглий стіл», **О. Шаров** подякував усім за участь і зазначив, що пропозиції, висловлені учасниками, будуть враховані у наступних наукових роботах та аналітичних записках Інституту.

29 травня 2014 р. в Інституті відбулася презентація аналітичної доповіді Інституту з теми **«Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання»**. У ній проаналізовано основні передумови суспільно-політичних і соціально-економічних процесів в Україні, що призвели до жорсткої системної кризи кінця 2013–2014 рр., сформульовано основні стратегічні пріоритети державної політики, спрямованої на якнайшвидше подолання кризи, відновлення суспільно-політичної та економічної стабільності, забезпечення стійкого поступу країни на засадах обраного шляху європейської інтеграції. Запропоновано конкретні механізми та інструменти реалізації такої політики. *(Текст аналітичної доповіді та звіт про її презентацію представлено на сайті Інституту).*

Під час презентації представники авторського колективу запропонували бачення Інститутом основних пріоритетів порядку денного державної політики на 2014–2015 рр. При обговоренні доповіді виступили провідні вітчизняні експерти, які наголосили на важливості, актуальності та практичній значущості представленого документа. Даний захід був широко висвітлений у ЗМІ.